

Gündem

KIŞ 2016

GSK Türkiye Tüketici Sağlığı Genel Müdürü Amit Shukla:

"Türkiye bizim için güven
ve umut ışığı demek."

Denetimin Değeri Projesi

Gelecek vizyonunu
belirlemek için entelektüel
bir platform.

2016 Yönetim Kurulu Gündemi

Strateji, risk ve uyum
konularında kartlar
yeniden dağıtılıyor.

Rönesans CFO'su musunuz?

Karmaşık ekosistemi
bilgece, teknoloji
ve inovasyonla
yönetmek.

Geleceğin Devleti 2030

KPMG, yakın döneme damga vuracak
9 megatrendi belirledi.

Yeni nesil ödeme kaydedici cihazlara geçiş ertelendi

Yeni nesil ödeme kaydedici cihazların uygulanmasına geçiş tarihi ertelendi. Yeni düzenlemeyle uygulamaya geçiş süreci, mükelleflerin 2014 yılı satışları ya da gayrisafi iş hasılatı miktarına göre dört kategoride gerçekleşecek.

Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB) 426 Sıra No'lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'nde Haziran 2013 tarihinde yapılan değişiklikle hayatımıza giren yeni nesil ÖKC'lerin (Ödeme Kaydedici Cihaz) kullanılmasına ilişkin kademeli bir geçiş öngörüldüğünden, 2013 yılından beri EFT-POS özelliği olan cihazlar için geçerli olan mevzuat, 1 Ocak 2016 tarihi itibarıyla tüm ödeme kaydedici cihazları kapsayacak biçimde genişlemekteydi.

Ancak, yeni nesil ÖKC'leri kullanma mecburiyetinin başlama tarihlerinin, mükelleflerin 2014 yılı satışları veya gayrisafi iş hasılatı dikkate alınarak yeniden belirlenmesine ilişkin hazırlanan ve 25 Aralık 2015 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanan tebliğe göre;

- 1 milyon TL'yi aşan mükellefler için, 1 Nisan 2016 tarihinden,
- 1 milyon TL'den 500 Bin TL'ye kadar olan mükellefler için, 1 Temmuz 2016 tarihinden,
- 500 Bin TL ile 150 Bin TL arasında olan mükellefler için, 1 Ekim 2016 tarihinden,
- 150 Bin TL'den az olan mükellefler için, 1 Ocak 2017 tarihinden itibaren kullanım mecburiyeti başlayacak.

Nitelikleri 10/5/1991 tarihli ve 20867 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanunla İlgili 31 Seri No.lu Genel Tebliğde belirlenmiş olan "Bilgisayar Bağlantılı Ödeme Kaydedici Cihazları" kullanan mükellefler için yeni nesil ÖKC kullanma mecburiyetinin başlama tarihi; bu tür cihazların, aynı veya şube şeklindeki işyerlerinde çok sayıda kullanılıyor olmaları, birbirleri ile olduğu kadar değişik çevre birimleri ile de entegre olacak şekilde kullanılmaları, farklı teknik özelliklere sahip olmaları gibi nedenlerle ve bu cihazların kullanıldığı işyerlerinin yeni nesil ÖKC sistemine en uygun şekilde entegrasyonunu sağlamak amacıyla, yukarıda yer verilen yıllık satış ve gayri safi iş hasılatı tutarlarına bağlı olmaksızın, 1 Ocak 2017 tarihi olarak belirlendi.

Mükellefler, ilgili mevzuat hükümlerine tabi mevcut ödeme kaydedici cihazlarını belirtilen tarihleri geçmemek üzere mali hafızaları doluncaya kadar kullanabilecek. 2015 yılı içinde işe başlayan ya da başlayacak mükelleflerin yeni nesil ÖKC kullanımı 1 Ocak 2017'den itibaren zorunlu olacak. 1 Ocak 2016 tarihinden sonra işe başlayacak mükelleflerin söz konusu cihazları kullanma mecburiyeti, işe başlangıç tarihinden itibaren 30 gün (kalkınmada öncelikli bölgelerde 60 gün) içinde geçerli olacak.

Sinem Cantürk

Bilgi Sistemleri Risk Yönetimi
Bölüm Başkanı, Şirket Ortağı
E: scanturk@kpmg.com

Ehtiram İsmayilov

Bilgi Sistemleri Risk Yönetimi,
Kıdemli Müdür
E: eismayilov@kpmg.com

Yeni nesil ÖKC tanımı

Yeni nesil ödeme kaydedici cihaz, GİB Bilgi Sistemi ve üye işyeri anlaşması yapan kuruluşlar ile çevrimiçi çalışabilen IP tabanlı ödeme kaydedici cihaz olarak tanımlanıyor. Yeni nesil ödeme kaydedici cihazlar, temel olarak basit/bilgisayar bağlantılı ve EFT-POS özelliği olan cihazlar olmak üzere iki gruba ayrılıyor. Ayrıca, akaryakıt pompalarına bağlanan, sinema giriş bileti ve yolcu taşıma bileti düzenleyen ödeme kaydedici cihazlar da mevzuat kapsamına giriyor. Yeni nesil ödeme kaydedici cihaz kullanma mecburiyeti perakende ticaretle uğraşan veya hizmet ifa eden birinci ve ikinci sınıf tüccarlara getirildiğinden, toptan ticaretle uğraşan mükelleflerin yeni nesil ödeme kaydedici cihaz kullanma mecburiyetleri bulunmuyor.

Yeni nesil ÖKC onay süreçleri

Yukarıda belirttiğimiz gereksinimler ve yasal olarak yeni nesil ÖKC'lerin kullanım mecburiyeti doğrultusunda, hem cihaz üreticileri, hem de yeni nesil ÖKC sisteminin önemli bir parçası olan ÖKC TSM Merkezleri (Trusted Service Manager - Güvenli Servis Sağlayıcı) için ilgili onay süreçleri hız kazandı. Yeni nesil ödeme kaydedici cihaz modellerinin mükelleflerce kullanılabilmesi için, Maliye Bakanlığı tarafından belirlenmiş olan şartları haiz olduğunun onaylanmış olması zorunlu. Bakanlık tarafından yapılan idari incelemeleri olumlu neticelenmiş olan firmalara, yetkili kurumlarca yapılan teknik incelemelerin de olumlu neticelenmesi hâlinde, cihazların marka ve modelleri itibarıyla onay belgesi veriliyor. Bakanlıktan onay alan firmalar ile yeni nesil ödeme kaydedici cihazların marka ve modelleri www.gib.gov.tr internet sitesinde ilan ediliyor. Yeni nesil ÖKC sisteminin doğru işlemesi için sistemin önemli bir parçası olan ÖKC TSM Merkezleri'nin de Gelir İdaresi Başkanlığı'na başvuru yapması ve GİB tarafından değerlendirme sürecine tabi tutularak onay verilmesi gerekiyor.

ÖKC TSM merkezi başvuru ve onay süreci

ÖKC TSM Merkezi, yukarıda bahsettiğimiz yapının işlevselliğini sağlayan önemli unsurlardan birisi. ÖKC TSM Merkezi; yeni nesil ödeme kaydedici cihazlar kapsamında aşağıda belirtilen işlemleri gerçekleştiren ve ÖKC mesajlarının GİB Bilgi Sistemleri'ne ve üye işyeri anlaşması yapan kuruluşlara belirlenen iletişim protokolleri çerçevesinde aktarılmasını sağlama amacıyla ÖKC üreticileri tarafından veya bir dış hizmet sağlayıcı tarafından kurulmuş terminal yönetim merkezidir.

ÖKC TSM Merkezi, GİB Bilgi Sistemleri ve üye işyeri anlaşması yapan kuruluşlar arasında iletişim görevi üstleniyor. Bu yapıyla birlikte, tüm ödeme kaydedici cihazlar Gelir İdaresi Başkanlığı ile sürekli ve anlık bağlantı kuracak altyapıya sahip olacak, bu yolla etkin kontrol mekanizması kurularak, satış bilgilerinin değiştirilemez ve silinemez biçimde saklanması sağlanacak.

ÖKC TSM Merkezi başvuru ve onay süreçlerinin yönetilmesi ve firmalar tarafından daha iyi anlaşılması amacıyla, GİB tarafından 23 Kasım 2015 tarihinde "Yeni Nesil Ödeme Kaydedici Cihazlara ait ÖKC TSM Merkezleri'nin başvuru, test, denetim ve onay teknik kılavuzu" yayımlandı. Bu kılavuz daha önce 13 Mart 2015 tarihinde yayımlanan "Yeni Nesil Ödeme Kaydedici Cihazlara Ait ÖKC TSM Merkezi Teknik Kılavuzu" dokümanını tamamlayıcı nitelikte. Bu kılavuzların amacı, yeni nesil ödeme kaydedici cihazlara ait ÖKC TSM Merkezleri'nin kurulması, işletilmesi, yönetimi ve denetimine ilişkin usul ve esasları düzenlemek şeklinde sıralanabilir. İlgili kılavuzlar içinde belirtildiği şekilde, ÖKC TSM merkezlerinin gerekli teknik gereksinimleri ve sertifikasyon süreçlerini tamamlayarak, GİB'e yapılacak onay başvurusu öncesinde bağımsız bilgi sistemleri denetimi yaptırımları zorunludur.

ÖKC TSM Merkezi'nde temel olarak aşağıdaki işlemler gerçekleştirilmektedir:

- ÖKC'lere yazılım-parametre yükleme,
- Yazılım güncelleme,
- ÖKC'ler ve ÖKC'ler ile birlikte veya üzerinde gerçekleştirilen kartlı işlemleri yönetme,
- Cihazlarla ilgili güvenli anahtar yönetimi gerçekleştirme,
- Ön kontrol işlemlerini yapma,
- Banka uygulaması yazılım ve parametrelerini cihaza yükleme,
- Cihaz yaşam döngüsünü kontrol etme ve yönetme.

ÖKC TSM Merkezi denetimi

Bahsi geçen kılavuzlarda, ÖKC TSM Merkezleri'nin başvuru öncesinde ve daha sonra her yıl bağımsız bilgi sistemleri denetimini yaptırması ve denetim sonuçlarını GİB'e raporlanması kararları yer alıyor. Bilgi sistemleri denetimi kapsamında, ÖKC TSM Merkezleri'nin bu kılavuzlarda belirtilen hükümlere uyum durumunun tespit edilmesi amacıyla inceleme gerçekleştirilmesi, süreçler üzerinde yer alan kontrollerin etkinliği, yeterliliği ve uyumluluğu hakkında görüş oluşturulması ve sonuçların rapora bağlanması gerekiyor.

Bilgi sistemleri denetiminin yılda en az bir kez, 13 Ocak 2010 tarihli ve 27461 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Bağımsız Denetim Kuruluşlarınca Gerçekleştirilecek Banka Bilgi Sistemleri ve Bankacılık Süreçlerinin Denetimi Hakkında Yönetmelik" (BSDHY) ile belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde, BSDHY kapsamında yetkilendirilmiş bağımsız denetim kuruluşlarınca gerçekleştirilmesi gerekiyor. İlgili bağımsız denetim kuruluşlarının aynı zamanda GİB internet sitesi aracılığıyla da duyurulması öngörülüyor.

Gerçekleştirilen denetim sonucunda BSDHY'nin 5'inci, 7'nci ve 8'inci maddelerinde belirtilen hükümler çerçevesinde, BSDHY'nin 34'üncü maddesinde belirtilen şekilde denetim mektubu düzenlenecek. Bu doğrultuda, yeni nesil ÖKC sistemi altyapısının daha iyi anlaşılması ve bağımsız bilgi sistemleri denetim süreçlerinin daha etkin ve verimli olması amacıyla, GİB ve BSDHY kapsamında yetkilendirilmiş bağımsız denetim kuruluşları çeşitli toplantı ve çalıştaylar yapıyor.

Sonuç olarak, yeni nesil ÖKC'lerden istenen donanım ve yazılım özellikleriyle gelinecek nokta, ülkemiz ve ÖKC'ler ile ilgili mali regülasyona sahip diğer ülkeler açısından birçok fırsatı içinde barındıran güçlü bir vizyon ortaya koyuyor. Tüm ÖKC'ler büyük bir ağ olarak Maliye Bakanlığı'na (GİB Bilgi Sistemleri) ve ÖKC TSM Merkezi'ne bağlı olarak yüksek güvenlik standartlarında hizmet verecek. GİB bu ağı etkin yöneterek kontrol ve denetim fonksiyonlarını gerçekleştirirken, farklı mükellef, ürün ve sektörler özel uygulamaları hayata geçirebilecek.

Yeni nesil ödeme kaydedici cihaz modellerinin mükelleflerce kullanılabilmesi için Maliye Bakanlığı tarafından belirlenen şartlara haiz olduğunun onaylanması gerekiyor. Bakanlık'tan onay alan firmalarla yeni nesil ödeme kaydedici cihazların marka ve modelleri www.gib.gov.tr internet sitesinde ilan ediliyor.

Solvency II nedir?

Solvency II, sigortacılık sektöründe daha dinamik risk yaklaşımını benimseyen ve sıfır hata payını amaçlayan yeni bir düzenleyici çerçevedir. Yüzde 0,5 hata olasılığının bile yüksek görüldüğü Solvency II'nin temel amaç, dayanak ve uygulamalarını bu yazıda inceleyeceğiz.

Alper Güvenç

Denetim, Şirket Ortağı
E: aguvenc@kpmg.com

Ali Tuğrul Uzun

Denetim, Kıdemli Müdür
E: tuzun@kpmg.com

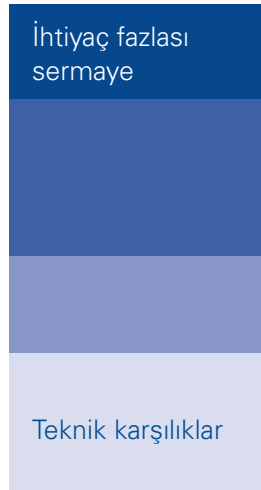
Solvency II'nin temel amaçlarından biri, düzenleyici kuruluşların hedeflerine katkıda bulunmaktır. Bu amaca, pazarda faaliyet gösteren tüm sigorta ve reasürans şirketlerine yönelik tedbirli bir yasal çerçeve oluşturularak ulaşılacak. Uyumlaştırmanın en üst düzeye çıkarılmasına yardım edecek ve bankacılıkta kullanılan ilkelerle tutarlı olacaktır. Bu yeni yaklaşımda, sigortalıyı korumak için sigortacının risklerini sahip oldukları sermayeyle uyumlu hale getirmek amacıyla, varlıkların ve borçların ölçüldüğü ekonomik ilkeler temel alınıyor.

Basel 2'nin temelindeki düşünceye benzer şekilde yeni çerçeve, pazarda bir önceki dönem yaşanan ve sistemdeki zayıflıkları gösteren, sektör standartlarını yükseltme ve risk yönetim tekniklerini geliştirme ihtiyacına yönelik farkındalığımızı artıran karışıklığın bir sonucu olarak kısmen uygulanıyor.

Şekil 1: Düzenleyici ihtiyaçların değişmesi

Minimum Sermaye
Yeterliliği (MCR)
Minimum yasal
sermaye yeterliliği
seviyesi Hedef
Sermaye (SCR)
Solvency sermaye
yeterliliği, risk bazlı
yasal sermaye
yeterliliği seviyesi
Düzeltilmiş Hedef
Sermaye(SCR) Sütun
2'de süpervizör
incelemesi sonucu
karar verilen
ilave sermayeyi
içermektedir.

Solvency I Yasal yükümlülükler

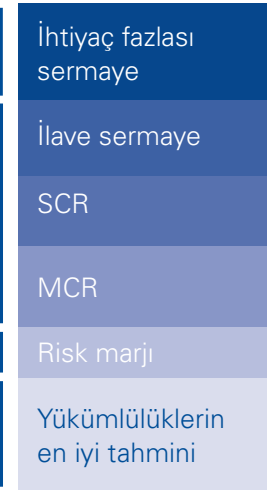

3

2

1a

Solvency II Yasal yükümlülükler

Düzenlenmiş SCR
Standard SCR

Solvency III Yönetim modeli – İç model

- 1 - Teknik karşılıkların sigortacı yükümlülüklerine uygunluğu
a - Yükümlülüklerin en iyi tahmini
b - Piyasa değeri marjı
2 - Düzenleyici sermaye rejimi
3 - Sermaye gereklilik miktarını aşan ve elde tutulan sermaye

Bunun sonucunda Solvency II, bugünkü eski gerekliliklerin yerini alacak yeni sermaye gerekliliklerini, değerlendirme tekniklerini ve kurumsal yönetim ve raporlama standartlarını ortaya koyuyor. Yeni rejimle birlikte özellikle yönetmeliklerin uyumlu hale getirilmesi amaçlanıyor.

Buna ek olarak, sermaye gerekliliklerindeki değişiklikler bir sigorta şirketinin risk profilini daha doğru biçimde gösteriyor. Pek çok küçük ölçekli şirketin standart Solvency Sermaye Gerekliliği ('SCR' – Solvency Capital Requirement)

hesaplama formülünü tercih etmeleri daha muhtemel iken, başlıca büyük ölçekli sigorta şirketleri, Solvency II Sermaye Gerekliliği'nin belirlenmesi amacıyla kendi iç modellerini geliştirmeleri yönünde teşvik ediliyor. Bu durumun, şirketlerin risk değerlendirmelerinde daha fazla yeterlilik göstermesi konusunda bir yönlendirme ve gözetim ihtiyacını doğurması muhtemeldir. Yeni rejim aynı zamanda, teknik karşılıkların değerlendirilmesinde daha kapsamlı bir yaklaşımı zorunlu kılacak.

Özet olarak Solvency II, aşağıdaki hususları sunmayı amaçlamaktadır:

- Şirket ve bağlı ortaklıklar arasında farklılaşan çıkarların uygun şekilde kabul edilmesi dahil ekonomik ve düzenleyici sermayenin uyumlu hale getirilmesi.
- Şirketlerin kendi risk profillerini seçme ve bu profilleri ilgili sermaye düzeyiyle uyumlu hale getirme konusunda özgür olması.
- Aktif sermaye yönetimiyle ödeme kabiliyetinde sapmalara yönelik bir erken uyarı sistemi.
- Risk ve sermaye yönetimini daha uyumlu hale getirerek, risklerin belirlenmesine ve bunların hafifletilmesine dönük gelişimi teşvik etme.

Düzenleyici ihtiyaçların değişmesi

Yukardaki tabloda ilk iki sütunda, Solvency I ve Solvency II rejimlerinin temel çerçeve tasarımları, düzenleyici ihtiyaçları bakımından karşılaştırılıyor. Üçüncü sütunda, bir şirketin faaliyetini sürdürmek için kullanabileceği ve İç Ekonomik Sermaye Gerekliliği (IECR) olarak bilinen ekonomik sermaye modeli tarif ediliyor.

Solvency I ve Solvency II kapsamındaki sermaye fazlası buna benzer görünse de fiili durum şirketten şirkete göre farklılık gösterecektir. Bazı şirketler yeni rejim kapsamında daha çok sermaye fazlası elde edecekken bazılarında bu oran daha az seyreliyor.

Bir sonraki KPMG Gündem sayısında, Solvency II uygulamasının yapısal sütunlarına (Pillar I-II-II) ve bunların anlaşılmasına ilişkin yapılan yaklaşımlara değineceğiz.

UFRS 9: Beklenen kredi zararları

Uluslararası Finansal Raporlama Standartları, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne uyum çalışmaları sürecinde gündemdeki yerini koruyor. İki yıl sonra yürürlüğe girecek yeni standartla eski model rafa kalkacak. Yeni sistem, şirketlerin iş süreçlerini etkileyecek. İşte detaylar...

Kerem Vardar

Finansal Hizmetler, Direktör
E: kvardar@kpmg.com

Esmâ Kabak

Finansal Hizmetler, Direktör
E: ekabak@kpmg.com

Melis Tiryakioğlu

Finansal Hizmetler, Müdür
E: mtiryakioğlu@kpmg.com

1 Ocak 2018'de yürürlüğe girecek UFRS 9'da genel yöntem olarak adlandırılan yeni modelin özellikle finansal sektör şirketlerinin iş yapış şekilleri üzerinde önemli etkileri olması bekleniyor. Yeni standartta ayrıca genel yönteme istisna olarak "basitleştirilmiş yaklaşım" ve "ilk muhasebeleştirme sırasında değer düşüklüğüne uğramış finansal varlıklar" için kullanılacak yöntemler de tanımlanıyor.

Genel yönteme göre bir işletme, standardın kapsamındaki finansal varlıkları üç farklı sınıfta takip ediyor. Batık olarak alınan veya oluşturulanlar hariç tüm finansal varlıklar ilk muhasebeleştirme esnasında finansal varlıkların kredi kalitesine bakılmaksızın birinci sınıfta takip edilir. İlk muhasebeleştirme anındaki kredi riskine göre kredi riskinde önemli ölçüde artış olmayan finansal varlıklar da bu sınıfta takip edilmeye devam edilir ve bu finansal varlıklar için 12 aylık beklenen kredi zararı hesaplanır. Hesaplama, 12 aylık süre içinde ilgili varlığın temerrüt olasılığı dikkate alınarak yapılır. İlk muhasebeleştirme sonrasında kredi riskinde önemli ölçüde artış olan ya da bir başka deyişle temerrüde düşme olasılığı önemli ölçüde artan finansal varlıklar ikinci sınıfa transfer edilir ve ilgili varlığın ömrü boyunca beklenen kredi zararı hesaplanır. Bu hesaplamada varlığın tüm ömrüne ilişkin temerrüt olasılığı dikkate alınır. Üçüncü sınıfta ise temerrüde düşmüş finansal varlıklar takip edilir ve ikinci sınıftaki finansal varlıklara benzer şekilde, bu varlıklar için de ömür boyu beklenen kredi zararı hesaplanır.

Sınıflar arası geçiş, ilgili finansal varlığın ilk muhasebeleşmesinden sonra gerçekleşen kredi riskindeki değişime dayanan bir model ile sağlanır. Bu model için her bir işletme, kendi risk yönetimi stratejisi ve prensipleri

doğrultusunda "kredi riskinde önemli ölçüde artış" tanımını yapar. Kredi riskindeki artış değerlendirmesi, ilgili finansal varlığın ömrü boyunca temerrüde düşme riski ile ölçülür. Bu doğrultuda temerrüt olasılıklarının "kredi riskinde önemli ölçüde artış"ın sayısallaştırılmasında ve modellerde uygulanmasında ağırlıklı olarak kullanılması beklenir. Ayrıca, yeni standartta daha önce TMS 39'da temerrüt durumuna işaret eden "kayıp zarar olayları"na yer verilmekle birlikte, işletmelerin risk yönetimi strateji ve prensipleri ile uyumlu temerrüt tanımı yapmaları öngörülür.

Yukarıda bahsedilenler doğrultusunda modelin göreceli bir hesaplama dayandığı görülüyor. Kredi riskindeki artış ilk muhasebeleştirme anındaki kredi riski ile raporlama anındaki kredi riskinin karşılaştırılması sonucu bulunacağı için, finansal varlıkların takip edilecekleri sınıfları bilanço sonunda taşıdıkları kredi riski seviyesinden bağımsız olarak, göreceli kredi riski artışına göre belirlenecektir. Yeni model ile daha yüksek kredi riskine sahip bir finansal varlık birinci sınıfta takip edilirken daha düşük kredi riskine sahip bir finansal varlık ikinci sınıfta takip

desteklenebilir kanıtlarla 30 gün veya 90 gün üzerinde gecikmesi olan varlıkların sırasıyla kredi riskinde önemli derecede artış olmadığını ve temerrüte düşmediğini ispatlaması gerekir.

Standartta belirtilen 'beklenen zarar modeli' çift yönlü bir modeldir. İlk muhasebeleştirme tarihine göre 'kredi riskinde önemli ölçüde artış' olup bu sebeple birinci sınıftan ikinci sınıfa aktarılan finansal varlıklar, daha sonraki tarihlerde kredi koşullarında düzelme olması durumunda, tekrar birinci sınıfa aktarılabilir. Bu değerlendirme yapılırken finansal varlığın ilk muhasebeleştirme tarihine göre kredi riskinde meydana gelen değişikliklerin dikkate alınması gerekir.

Genel yaklaşıma istisna olarak tanımlanan basitleştirilmiş yaklaşım, önemli bir finansal bileşeni olmayan ticari alacaklar ve finansal kiralama alacakları için kullanılacaktır. Bu yaklaşımı kullanacak işletmeler 'değer düşüklüğü' kapsamındaki finansal varlıklar için ilk muhasebeleştirmeye göre 'kredi riskinde önemli ölçüde artış' takibi yapmak zorunda kalmayacak. Standartın

12 aylık beklenen zarar

Transfer:

İlk muhasebeleştirme tarihine göre kredi riskinde önemli ölçüde artış varsa

Ömür boyu beklenen kredi zararı

Geri transfer:

Yukarıda belirtilen ve transfere neden olan şart ortadan kalkarsa

edilebilir. Aynı müşteriye ait farklı zamanlarda kullandırılan kredilerin, yine bu göreceli model sebebiyle farklı sınıflarda taşınabilmesi mümkündür. Son olarak "kredi riskinde önemli ölçüde artış" tanımlaması işletmeye özel olması sebebiyle, aynı anda ve aynı koşullarda iki farklı banka tarafından kullandırılan krediler, ilgili bankaların finansallarında farklı sınıflarda takip edilebilir.

İşletmelerin sınıflar arası transferlerde kontrol amacıyla kullanabilecekleri, UFRS 9'da aksi ispat edilebilir karine olarak ifade edilen 30 ve 90 gün gecikme kistaslarına yer veriliyor. 30 ve 90 gün gecikme kistaslarının sınıflar arası transferlerde belirleyici bir unsurdan ziyade transfer sonrası geriye dönük bir kontrol aracı olarak kullanmaları öngörülmekte. Finansal varlıkların sözleşmelerine göre ödemeleri 30 günden fazla geciktiğinde kredi riskinde ilk muhasebeleşme tarihine göre önemli derecede artış olduğu karinesi oluşur. Aynı şekilde ödemeler 90 günü geçtikten sonra ise varlığın temerrüte düştüğü karinesi oluşur. Bu durumda işletmelerin, mantıklı ve

belki de uygulaması en zor ve göreceli konusu olan "kredi riskinde önemli ölçüde artış" tanımından muafiyet özellikle kredi riski yönetimi fonksiyonu olmayan şirketler için önemli kolaylıklar sağlayacak. Bu yaklaşım ile şirketler finansal araçları ilk olarak ikinci sınıfta muhasebeleştirecek ve daha sonraki dönemlerde "kredi riskinde önemli ölçüde artış" olup olmadığına bakmaksızın finansal araçlar temerrüde düşene kadar bu sınıfta takip edecektir. Bu şekilde takip edilecek finansal araçlar için hesaplanacak beklenen kredi zararı varlığın ömrü boyunca beklenen kredi zararına eşit olacaktır.

Diğer bir istisna ise ilk muhasebeleştirme finansal araçlar için geçerlidir. İlgili finansal araçlar ilk muhasebeleştirme sırasında üçüncü sınıfta değerlendirilir. İlk muhasebeleştirme esnasında bu sınıfta izlenen finansal araçlar için herhangi bir değer düşüklüğü karşılığı muhasebeleştirilmez. Hesaplanacak olan ömür boyu beklenen kredi zararı ilk muhasebeleştirme esnasında belirlenecek olan etkin faize dahil edilecektir. Daha

sonraki raporlama dönemlerinde ise ömür boyu beklenen kredi zararındaki değişim muhasebeleştirilecektir.

UFRS 9 kapsamında uygulanacak olan Beklenen Kredi Zararı Modeli

Yasal sermaye yeterliliğinin belirlenmesinde kullanılan içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşım doğrultusunda hesaplanan kredi riski hesaplamaları ile benzerlik göstermektedir. Bu sebeple içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşım doğrultusunda kredi riski hesaplayan bankaların, ilgili hesaplamaları başlangıç noktası olarak kullanmaları beklenir. Modellerin birçok açıdan benzerlik göstermeleriyle birlikte, dikkate alınması gereken önemli farklılıkları da bulunmakta. Kredi riski için kullanılan modellerde temerrüt olasılığı gelecek bir yıl için ve varlığın normal döngüsü boyunca özellikleri dikkate alınarak hesaplanırken, UFRS 9 kapsamında belirlenecek temerrüt olasılığı varlığın ilgili andaki temerrüt olasılığı ve geleceğe yönelik beklentisini içerir. Beklenen kredi zararı modelinin diğer girdilerinden biri olan temerrüt halinde kayıp, yasal sermaye yeterliliği modellerinde stres senaryoları altında hesaplanır. UFRS 9'da ise bu hesaplama herhangi bir stres senaryosu değil, varlığın ilgili andaki durumu ve geleceğe yönelik beklentisi doğrultusunda yapılmalıdır.

Finansal araçlara ilişkin beklenen kredi zararları muhtemel sonuç aralığı değerlendirilerek belirlenen tarafsız ve olasılıklara göre ağırlıklandırılmış tutarı yansıtabilecek şekilde ölçülür. Muhtemel sonuç aralığı farklı sonuçların olasılıklarının ve aralıklarının dikkate alınması ve bu kapsamda ileriye dönük birden fazla senaryo içeren yöntemlerin kullanılması anlamına gelir. UFRS 9'un ileriye dönük senaryolar için belirli bir yöntem belirtmemiş olması, farklı yöntemlerin değerlendirilmesini mümkün kılar.

Kredi riskinde önemli derecede artış

Yukarıda da bahsedildiği gibi yeni standartla birlikte gelen en önemli zorluklardan biri işletmeler tarafından belirlenmesi gereken "kredi riskinde önemli derecede artış" kavramıdır. İşletme yönetimlerinin bu kavramı tanımlarken kendi yargı ve beklentilerini kullanmaları beklenir. Bu durumda işletmelerin "kredi riskinde önemli derecede artış" kavramları arasında önemli farklılıkları gözlemlenmek mümkün olur. Karşılaştırılabilirliğin sağlanması ve finansallarının okuyucular tarafından daha iyi anlaşılması için işletmelerin finansallara ek dipnotlarda "kredi riskinde önemli derecede artış" tanımı için nicel ve nitel açıklamalara yer vermesi, bu açıklamalarda tanım için kullanılan tahmin ve varsayımları açıklaması ve bu tahmin ve varsayımlara ilişkin varsa değişikliklerin belirtilmesi gerekir.

"Kredi riskinde önemli derecede artış" tanımı yaparken işletmeler farklı yöntemler kullanabilir. Değerlendirme yapılırken işletmelerin nominal olarak beklenen kredi zararındaki değişime bakmaları beklenmez. Bir finansal varlığın güçlü teminat yapısı nedeniyle göreceli olarak daha düşük düzeyde "beklenen kredi zararına" sahip olması finansal varlığın hangi sınıfta değerlendirileceğini

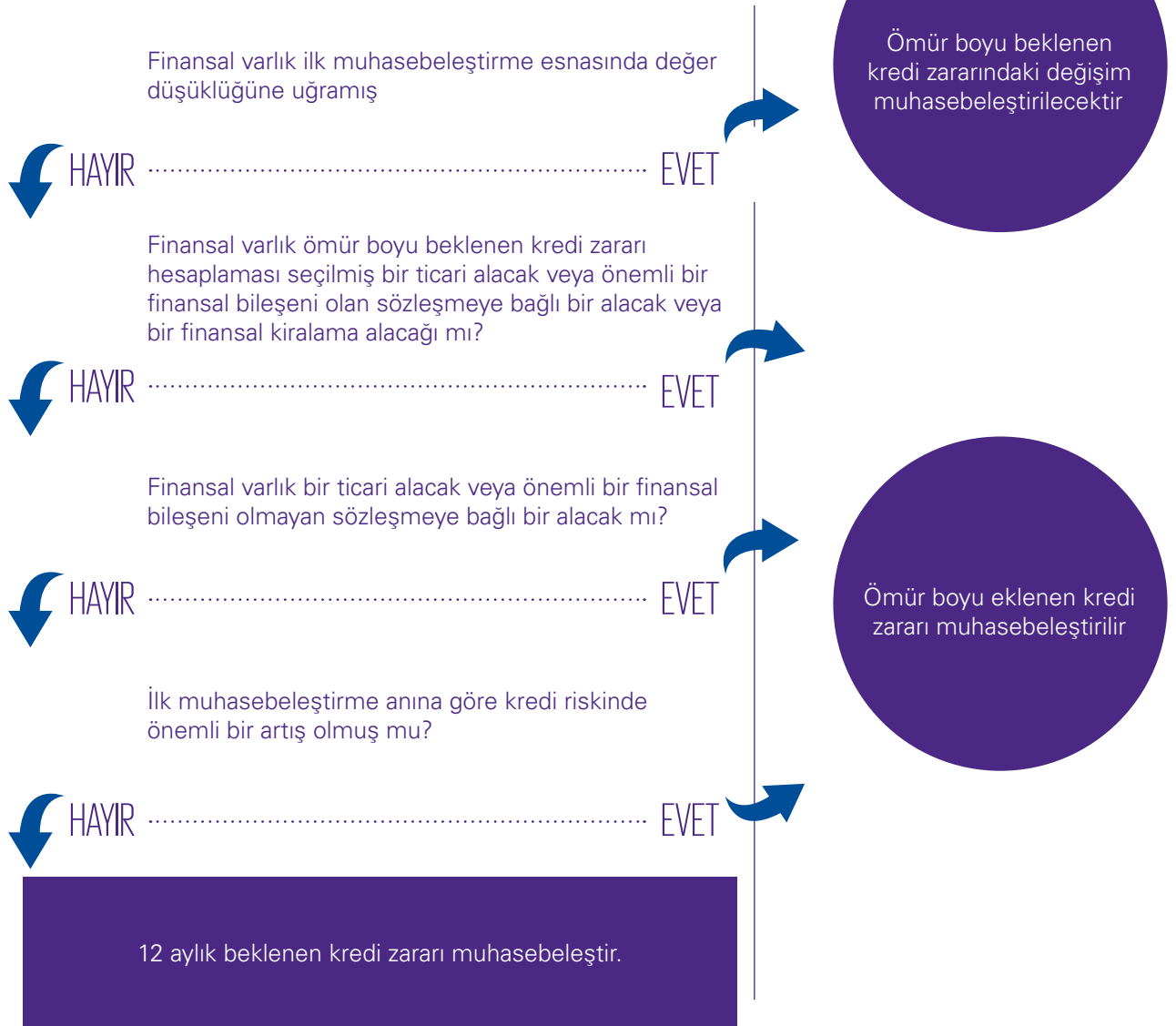
belirlemeyecektir. Nominal beklenen kredi zararı yerine finansal varlığın temerrüt riskindeki ilk muhasebeleştirmeye göre oluşan değişim kullanılması beklenen bir yöntemdir. Her ne kadar standartta belirtilen tek bir yöntem bulunmasa da bağımsız risk yönetim fonksiyonu bulunan büyük finansal kuruluşların "kredi riskinde önemli derecede artış"ı tanımlarken temerrüt olasılıklarını kullanmaları beklenir. Temerrüt olasılıklarını değerlendirmede kullanırken, işletmelerin ömür boyu temerrüt olasılıklarını kullanmaları gerekmektedir. Birlikte, işletmelerin 12 aylık temerrüt olasılıklarının ömür boyu temerrüt olasılıkları ile benzer sonuç vereceğini kanıtlamaları halinde 12 aylık temerrüt olasılıklarını da kullanabilecekleri belirtilir.

İşletmelerin "kredi riskinde önemli derecede artış" değerlendirmesini yaparken tüm verileri göz önünde bulundurmaları ve aşırı maliyet ve çaba harcamamaları önem taşıyor. Değerlendirme bireysel bazda veya portföy bazında yapılabilir. Bazı finansal varlıklar için bireysel bazda "kredi riskinde önemli derecede artış" ilgili finansal varlık sözleşme koşullarını yerine getiremediğinde (ödeme gecikmesi) gözlemlenebilir hale gelir. Bu tip varlıklar için bireysel değerlendirme kredi riskinde önemli derecede artış olup olmadığına dair doğru bir sonuç veremeyebilir. Böyle durumlarda, ömür boyu beklenen kredi zararları kapsamlı kredi riski bilgisini dikkate alan kolektif esasa göre değerlendirilir. Kapsamlı kredi riski bilgisinin sadece finansal aracın vadesi geçtiğinde elde edilen bilgiyi değil ileriye yönelik makroekonomik bilgiler dahil ilgili tüm kredi bilgilerini içermesi gerekir.

Nakit akışlarında değişiklik meydana gelen finansal varlıklar

UFRS 9' da nakit akışlarında meydana gelen değişiklikleri ilişkin yer verilen açıklamalar ile bilanço dışı bırakmaya yol açmayan nakit akışı değişiklikleri için iskonto edilmiş maliyetin nasıl hesaplanacağı ve oluşan kayıp ve kazancın nasıl muhasebeleştirileceğine yer verilmiştir. UFRS 9 koşul değişikliklerinin sebeplerini açıklamamakta ancak geniş anlamda her türlü koşul değişikliğini değerlendirmekte Standartta nakit akışlarında önemli ölçüde farklılaşma, nakit akışları değiştirilmiş (yeniden görüşülmüş) varlıkların elde edilecek her türlü ücret düşüldükten sonra ödenecek ücret tutarı dahil olmak üzere yeni koşullar çerçevesinde oluşacak nakit akışlarının orijinal etkin faiz oranı kullanılarak iskonto edilen bugünkü değerinin, orijinal finansal borcun geriye kalan nakit akışlarının iskonto edilmiş bugünkü değerinden en az yüzde 10 farklı olması durumu olarak açıklanmıştır.

Nakit akışları önemli ölçüde farklılaşan finansal varlıklar için önceki finansal varlık bilanço dışına bırakılarak yeni bir finansal varlık bilanço içine alınır. Kredi riskinde önemli derecede artış olup olmadığının değerlendirilmesinde, yeni finansal varlığın raporlama tarihindeki kredi riski, ilgili finansal varlığın yeni bir finansal varlık olarak bilanço içine alınma tarihindeki kredi riski ile karşılaştırılır. Nakit akışları önemli derecede farklılaşmayan varlıklar için ise raporlama tarihindeki yenilenmiş sözleşme koşullarına göre oluşan kredi riski ilk muhasebeleştirme sırasında sözleşme koşulları yenilenmeden önceki finansal varlığın kredi riski ile karşılaştırılır.

UFRS 9 etkileri

Yukarıda bahsedilenler doğrultusunda UFRS 9'da belirtilen "beklenen zarar modeli"nin beraberinde çok önemli değişiklikler getireceği görülüyor. Ağustos 2015'te "European Financial Reporting Group" (EFRAG) tarafından 5 farklı ülkeden 11 banka, 4 sigorta kuruluşu ve 9 diğer sektör katılımcıları ile yapılan ankete ilişkin sonuçlar, değişikliklerin ne derece önemli olacağını destekler nitelikte. Ankete katılan kuruluşlar, risk yönetim sistemlerinin UFRS 9 gereksinimlerinin sadece bir kısmına hali hazırda uyumlu olduklarını belirtmişler. Ayrıca bu kuruluşlar hali hazırda yasal sermaye yeterliliği için kullanılan içsel modelleri UFRS 9 hesaplamalarında başlangıç noktası olarak kullanacaklarını ve bu modellere gerekli düzeltmeleri yaparak UFRS 9 beklenen zarar hesaplamaları için hazır hale getirmeyi planladıklarını ifade

etmişler. Yasal model üzerine yapılacak düzeltmeler, ileriye dönük makroekonomik beklentilerin dahil edilmesi, yasal modelde kullanılan parametreleri (temerrüt olasılığı ve temerrüt halinde kayıp) UFRS 9'a uyumlu hale getirilmesi ve temerrüt riskinin karşı taraf yerine finansal enstrüman bazında hesaplanması olarak sıralanmış. Ankete katılan kuruluşlardan, sayısal etki analizi yapanların verdikleri cevaplar doğrultusunda kredi olarak sınıflandırılan araçlara ilişkin olarak ayrılan karşılıkların yüzde 25 ile yüzde 50 arasında artacağı, borçlanma araçlarının yüzde sıfır ile yüzde 100 üzerinde artacağı ve diğer finansal varlıklar için yüzde sıfır ile yüzde 25 arasında artacağı belirtiliyor. Aynı anket kapsamında UFRS 9 "beklenen zarar modeli"nin uygulanması için önemli ek maliyetlerin ortaya çıkacağı ifade ediliyor.

Risk Merkezi denetimlerinde son durum

Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi (TBB RM) alınan ve iletilen verilerin doğruluğunu, güncelliğini ve güvenliğini kontrol altında tutmak istiyor. Bu amaçla üye kuruluşların 8 ana başlıkta kontrol hedefleriyle uyumlu hale gelmesi ve uyumluluk durumunun da bağımsız kuruluşlarca denetlenmesini içeren düzenlemeler getirildi. Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi (TBB RM) 1 Ekim 2014 itibarıyla Risk Merkezi tarafından iletilen ve saklanan bilgilerin doğruluğunun, güvenliğinin ve güncelliğinin sağlanmasına yönelik üyeler tarafından alınması gereken önlemleri ve bu önlemlerin denetlenmesinde kullanılacak kontrol hedeflerini yayımlamıştı. Risk Merkezi üyelerinin denetimine ilişkin esas ve usulleri belirleyen "Risk Merkezi Üyelerinin Bağımsız Denetim Kuruluşlarınca Gerçekleştirilecek Denetimi ve Raporlanması Hakkında Genelge", TBB RM tarafından düzenlenerek 3 Şubat 2016

itibarıyla üye kuruluşlarla paylaşıldı. Genelge, bağımsız denetim kuruluşları tarafından yapılacak denetime tabi olan üyeleri ve denetime ilişkin esas ve usülleri kapsıyor. Bunların dışında, söz konusu denetime tabi olmayıp "Risk Merkezi Veri İletimi/Alımı Esnasında Dikkate Alınması Gereken Önlemler Beyannamesi" kapsamında beyan sunması gereken üyelerin hangileri olduğu ve buna ilişkin esas ve usüller de genelge kapsamında yer alıyor.

Risk Merkezi denetiminin hedefi nedir?

Risk Merkezi denetimi sonucunda üye finansal kuruluşların, Risk Merkezi'ne iletilen ve Risk Merkezi'nden alınan verilerin doğruluğunu, bütünlüğünü ve tamlığını güvence altına alması bekleniyor. Bu kapsamda üye kuruluşa ait veri iletimi ve alımı sürecine ilişkin, üye personelinin farkındalığı, Risk Merkezi bilgilerinin işlendiği ve saklandığı sistemlere erişim kontrolleri, güvenlik, sistemler üzerinde etkin değişiklik yönetimi, sistemler üzerinde denetim izlerinin yönetimi, sistemler üzerinde otomatik işlerin yönetimi ve sistemlerin sürekliliği konularında denetim sonucunda üye kuruluşa ve yöneticilerine güvence verilmesi hedefleniyor.

Sinem Cantürk

Bilgi Sistemleri Risk Yönetimi Bölüm Başkanı,
Şirket Ortağı
E: scanturk@kpmg.com

DENETİM KAPSAMI

Genelgeye göre kapsama alınan kuruluşlar aşağıdaki gibi gruplanıyor:

- Bankaların konsolide finansal tablo kapsamına dahil olmayan üyeler,
- Bir bankanın konsolide finansal tablo kapsamına tabi olup, bağımsız bilgi sistemleri ve bankacılık süreçleri denetimi kapsamına dâhil edilmeyen ortaklık / iştirakler,
- Herhangi bir bankanın bağlı ortaklığı / iştiraki olmayan üyeler,
- Kredi Garanti Fonu A.Ş.

Genelgeye göre denetimler her yıl gerçekleştirilecek olup, faktöring şirketlerinin her yılın 1 Temmuz– 30 Haziran tarihleri arasındaki dönem için diğer üye kuruluşların (finansal kiralama şirketleri, finansman şirketleri, varlık yönetim şirketleri, sigorta şirketleri, Kredi Garanti Fonu A.Ş.) ise 1 Eylül – 31 Ağustos arasındaki dönem için denetlenmesi öngörülmüyor. Denetim raporlarının bu tarihlerin bitiminden itibaren 30 günlük süre içerisinde üyeye iletilmesi gerekiyor. Ayrıca denetim raporlarının dönem bitişinden itibaren 60 gün içerisinde bankalar için geçerli olan BADES sistemine benzer bir şekilde RMDS sistemine girilmesi gerekiyor. Üyeler ise raporların girilmesinin ardından 30 gün içerisinde tespitlere ilişkin aksiyon planlarını bu sisteme girmekle mesul tutuluyor.

Banka ve finansal iştirakler

Diğer yandan, bankalar ve bir bankanın konsolide finansal tablo kapsamında olan ve bağımsız bilgi sistemleri ve bankacılık süreçleri denetimi kapsamına dahil edilen ortaklık / iştirakler denetim kapsamı dışında tutuluyor. Bu üyelerin, "Risk Merkezi Veri İletimi-Alımı Esnasında Dikkate Alınması Gereken Önlemler Beyannamesi" kapsamında beyan vermeleri gerekiyor. Beyan vermek istemeyen kuruluşlar ise Genelge kapsamında denetime tabi tutuluyor. Bu kapsamdaki kuruluşlar, denetim döneminin bitiminden itibaren 1 aylık süre içerisinde beyanları biri genel müdür yardımcısı/genel müdür/ yönetim kurulu üyesi olmak koşulu ile iki imzalı olarak iletmekle yükümlü tutuluyor.

Denetim çalışmalarıyla ilgili genel esas ve usüller için BDDK'nın bankalar için yayınlamış olduğu "Bağımsız Denetim Kuruluşlarının Gerçekleştirilecek Banka Bilgi Sistemleri ve Bankacılık Süreçlerinin Denetimi Hakkında Yönetmeliği" üye kuruluşlar ve veri iletimi / alım süreçleri için uyarlanarak temel alınıyor.

Üye kuruluşa ait veri iletimi ve alımı sürecine ilişkin, "Üye personelinin farkındalığı", "Risk Merkezi bilgilerinin işlendiği ve saklandığı sistemlere erişim kontrolleri", "Güvenlik, sistemler üzerinde etkin değişiklik yönetimi", "Sistemler üzerinde denetim izlerinin yönetimi", "Sistemler üzerinde otomatik işlerin yönetimi ve sistemlerin sürekliliği" konularında denetim sonucunda, üye kuruluşa ve yöneticilerine güvence verilmesi hedefleniyor.

Yatırımın 100 kat değerli olduğu bir piyasa: Foreks İşlemleri

Ülke paralarının birbiriyle takas edildiği piyasa olan Foreks, İngilizce kambiyo, döviz alım satımı anlamına gelen “Foreign Exchange” kelimelerinin ilk hecelerinden oluşur. Peki Foreks’te nasıl yatırım yapılıyor? Yatırımcı açısından ne gibi riskleri ya da fırsatları barındırıyor? Uzmanlar, foreks işlemlerinin yasal dayanağı ve vergilendirmesi gibi yatırımcıların göz önünde bulundurması gerekli konuların temel seviyede bile olsa bilinmesi gerektiğine dikkat çekiyor.

Dünyada ve Türkiye’de finans piyasalarının en hızlı gelişen, en yüksek hacimli sektörü haline gelen foreks işlemleri Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği’nin açıkladığı 2015/9. ay verilerine göre toplam işlem hacmi olarak 12,5 trilyon TL’ye ulaştı. Geçen yılın ilk 9 ayı verilerine göre foreks işlemlerindeki artış oranı yüzde 143 olarak gerçekleşti.

Foreks piyasası “tezgah üstü piyasa” olarak nitelendirilen (Over-the-Counter – OTC) ve kitlelerin katılımına istinaden bankalar arası işlemlerle bağımsız fiyat hareketlerine sahip piyasa olarak adlandırılmakla birlikte bilinen borsalardan bağımsız olarak bu piyasaların fiziksel bir konumu ya da bir merkezi bulunmuyor.

Yatırımcıların yoğun ilgisini çeken bu piyasalarda katılımcılar internet ağı ile bu piyasaya dahil olup diledikleri yerde SPK düzenlemeleri gereği 1’e 100’ü aşmamak kaydıyla yatırım kuruluşları ile yatırımcılar arasında imzalanacak çerçeve sözleşmede serbestçe belirlenen kaldıraç oranı ile döviz alım satımı yapabiliyor.

Hakan Güzeloğlu

Vergi, Şirket Ortağı
E: hguzeloglu@kpmg.com

Örneğin, 10.000-USD teminat yatıran yatırımcı 1/100 kaldıraç oranı üzerinden en fazla 1.000.000-USD tutarında işlem yapabiliyor. Yatırımcılar gerçekleştirdikleri döviz alım ile satım fiyatı arasındaki makas olarak tabir edilen kur farkı olan “spread” üzerinden kar/zarar elde ediyor.

Vergi İdaresi'nin Foreks İşlemlerine genel bakışı

Foreks işlemlerinin vergilendirilmesini işlemlere aracılık eden aracı kurumların bu işlemlerden elde ettiği gelirler için gider vergileri kanunu yönünden ve Türkiye'de bu işlemleri gerçekleştiren yerli ve yabancı yatırımcılar için ise gelir vergisi kanunu nezdinde değerlendirmek gerekir.

Gider Vergileri Kanunu'nun 29/1-p bendi gereğince arbitraj muameleleri ile Türkiye'de kurulu borsalarda gerçekleştirilen vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerine ilişkin muameleler ve bu muameleler sonucu lehe alınan paraların banka ve sigorta muameleleri vergisinden (BSMV) istisnadır.

Türev ürünlere ilişkin işlemler ile diğer bazı sermaye piyasası işlemlerinin banka ve sigorta muameleleri vergisi (BSMV) yönünden vergilendirilmesine ilişkin açıklamaların yapıldığı 89 Seri No'lu Gider Vergileri Genel Tebliği'nde de arbitrajın, herhangi bir menkul kıymetin, dövizin veya malın eş zamanlı olarak bir piyasadan alınıp diğer bir piyasada satılarak, aynı kıymetlerin birbiri ile değiştirilmesi sonucu risksiz bir şekilde gelir elde edilmesi işlemi olduğu ve bu işlemler dolayısıyla lehe alınan paraların 6802 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinin (p) bendi uyarınca BSMV'den istisna olduğu belirtilmiştir.

Vergi İdaresi'nin görüşü foreks işlemlerinin türev işlemler dışında diğer sermaye piyasası işlemleri olarak değerlendirilmesi gerektiğidir. Bu değerlendirme de eski yürürlükten kaldırılan Sermaye Piyasası Tebliği'ne (27.08.2011 tarih, 28038 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kaldıraçlı Alım Satım İşlemleri ve Bu İşlemleri Gerçekleştirebilecek Kurumlara İlişkin Esaslar Hakkında Tebliği) dayandırılarak yapılır.

Foreks işlemlerin bir türev işlem ve kambiyo muamelesi olarak değerlendirilmesi gerekir. Vergi İdaresi'nin aracı kurumlar nezdindeki vergileme için ivedi bu konuya yapacağı bir düzenleme ile açıklık getirmesi doğru olacaktır. Nitekim, konuya ilişkin yargıya yansıyor devam etmekte olan davalar olduğu ve bu davaların son dönemde müstekar hale gelecek şekilde Vergi İdaresi aleyhine sonuçlandığı biliniyor. Ancak konuya ilişkin kesinleşen bir Danıştay kararı bulunmamakla birlikte temyiz süreci Danıştay nezdinde devam ediyor.

Bunun sonucu olarak Vergi İdaresi'nin görüşü nitelik itibariyle foreks işlemlerin dayanak varlıktaki fiyat değişimlerinden fiziki alım satım olmaksızın yararlanmayı amaçladığı ve bu sebeple kambiyo alım satım işlemi olarak değerlendirilemeyeceğinden BSMV'ye tabi tutulması gerektiğidir. Bireysel yatırımcılar açısından da bu işlemler geçici 67'nci madde kapsamında değildir.

Foreks işlemlerin yatırımcı nezdinde vergilendirilmesi nasıl olacak?

Foreks işlemlerin yerli ve yabancı bireysel yatırımcılar tarafından gerçekleştirilmesi halinde ne şekilde vergilendirileceğine yönelik İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı tarafından verilen 14.08.2012 tarihli bir özgelge bulunuyor. Buna göre bu işlemlerden elde edilen kazancı;

- Gelir Vergisi Kanunu'nun "Değer Artışı Kazançları" başlıklı mükerrer 80'inci maddesine göre değer artışı kazancı olarak değerlendirilemeyeceği,
- Yine Gelir Vergisi Kanunu'nun menkul kıymetlerin vergilendirilmesini öngören ve 01.01.2016 yılından itibaren süresi 5 yıl uzatılan geçici 67'nci maddesine göre de menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılması ve elde tutulması sürecinde elde edilen gelirler ile mevduat faizleri, repo gelirleri ve özel finans kurumlarından elde edilen gelirlerin vergilendirilmesine yönelik düzenlemeleri kapsamında değerlendirilemeyeceği ifade edilmiştir.

Foreks işlemlerden elde edilen gelir ne geliridir?

Tam ve dar mükellef bireysel yatırımcılar tarafından gerçekleştirilen foreks işlemleri faaliyetlerinden doğan kazançların, Gelir Vergisi Kanunu'nun geçici 67'nci maddesi kapsamında tevkifat yoluyla yahut mükerrer 80'inci madde kapsamında beyan yoluyla vergiye tabi tutulması mümkün değildir.

Bu nedenle, bu gelirler bir takvim yılı içerisinde birden fazla tekrarlanarak elde edilmesi veya birden fazla takvim yılında ardı ardına işlem yapılarak gelir elde edilmesi halinde devamlılık olduğu varsayılarak ticari faaliyet olarak değerlendirilecek ve beyan edilmesi gerekecektir.

Banka ve aracı kurumlar nezdinde bu işlemler zaten bu kurumların ticari faaliyetleri kapsamında bir hesap dönemi içerisinde kurum kazancına dahil edilerek vergilendirilir.

Öte yandan, yatırımcıların bu işlemlerden elde ettiği kazançların vergilendirilmesine ilişkin ise henüz bir düzenleme olmadığından mevcut Vergi İdaresi'nin bu işlemlerin birden fazla yapılması halinde ticari kazanç sayılması ve beyanname verilmesi gerektiği görüşü mevcuttur. Ancak yatırımcıların bu görüşü ne kadar doğru bulduğu sorusunun, gerçekleşen beyan sayılarına bakılarak Vergi İdaresi nezdinde cevaplanması gerekir.

Foreks işlemler neden yatırımcıların gözdesi?

Başlıca nedenlerini sıralayacak olursak yatırımcılar;

Paralarının 100 katı kadar değerli olan bir piyasada işlem yapabilir. Ancak unutulmamalıdır ki, yüksek kaldıraç oranı kar yönünde olduğu kadar zarar yönünde de aynı yüksek etkiye sahip olabilir.

Yatırımcı, dünyanın en likit piyasasında istediği anda istediği yerden alım satım imkanına sahiptir. Döviz (parite) haricinde; varil bazında petrol, ons bazında altın, gümüş, diğer kıymetli madenler, dünya borsalarına ait endeksler ve pek çok emtada yüzlerce enstrümanı kullanarak spot işlemler yapılabilir.

Diğer yatırım piyasalarında günün belirli saatlerinde işlem yapabilirken forekste ise haftanın 5 günü 24 saat hiç kapanış yapmayan bir piyasada gece/gündüz işlem gerçekleştirilir.

Japonya, Asya, Avrupa ve Amerika başta olmak üzere, dünya üzerindeki foreks yatırımcılarının sayısı ve günlük trilyon dolarlarla ölçülen işlem hacmine sahip bu piyasada manipülasyonun imkansız olması foreks işlemlerini yatırımcıların gözünde yatırım araçları sıralamasında en üst sıraya çıkarır.

Foreks işlemlerin (kaldıraçlı alım-satım işlemi) Sermaye Piyasası Kanunu'ndaki yeri

Foreks işlemler (kaldıraçlı alım-satım işlemleri) Sermaye Piyasası Kanunu'nda düzenlenmiş olup bu işlemler sermaye piyasası faaliyeti sayılır. Sermaye Piyasası Kurulu Yatırım Hizmetleri ve Faaliyetleri ile Yan Hizmetlere İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ'inde Kaldıraçlı Alım Satım İşlemleri ve Bu İşlemleri Gerçekleştirebilecek Kurumlara İlişkin Esaslar Hakkında Tebliği'ndeki ifadelerin aksine foreks işlem yatırılan teminat tutarı karşılığında, döviz ve kıymetli madenler ile kurulca belirlenecek diğer varlıkların kaldıraçlı olarak elektronik ortamda oluşturulmuş bir platformda alım satımı işlemleri olarak tanımlanmış ve foreks işlemlerin türev araç kapsamında olduğu açıkça belirtilmektedir.

Manidar olarak kabul görebilir ki, önceki düzenlemelerde foreks işlemler türev işlem kapsamında değerlendirilmezken en son tebliğ ile 01.07.2014 tarihinden itibaren foreks işlemler türev işlem kapsamında değerlendirilmekte.

Finansal hizmetlerin yeni yıldızları; ödeme ve e-para kuruluşları

Türkiye’de finansal hizmetler sektörü oldukça hareketli günler geçiriyor. Türk ve yabancı yatırımcılar, ödeme ve e-para kuruluşları, bankacılık ve finansman alanlarında faaliyet göstermek için yarış halindeler. Doğal olarak, bu yarıştaki en önemli faktörlerden biri de finansal hizmetler sektörü için geçerli olan mevzuat gereksinimleri.

Sinem Cantürk

Bilgi Sistemleri Risk Yönetimi Bölüm Başkanı,
Şirket Ortağı
E: scanturk@kpmg.com

BDDK'nın ödeme ve e-para kuruluşları için faaliyet iznini zorunlu kılan 6493 Sayılı Kanun doğrultusunda yayınlamış olduğu yönetmelik ve tebliğ ile şirketlerin, faaliyet izni için sahip olmaları gereken şartlar, başvuru sürecinde hazırlanması gereken bilgi ve belgeler ile bu şirketlerin faaliyetleri, sermaye yapıları, iç kontrol, risk yönetimi, bilgi sistemleri yapıları ve bağımsız denetimine ilişkin önemli yeni düzenlemeler getiriliyor. Ödeme ve e-para kuruluşlarının yapacakları faaliyet izni başvurularında, yetkili bir bağımsız denetim kuruluşu tarafından hazırlanacak ve kuruluşun iş süreçleri ve bilgi teknolojileri hakkında değerlendirmeleri içeren bir yerinde inceleme raporu bulunması zorunlu tutuluyor. Hali hazırda ödeme veya e-para hizmeti sunan kuruluşlar için, 24 Haziran 2015 tarihine kadar faaliyet için başvuru yapma zorunluluğu getirilmişti. Bu sürecin ardından, yeni faaliyete girmeyi planlayan veya yeni hizmetleri müşterileri sunmayı hedefleyen kuruluşların uyum ve başvuru çalışmaları halen devam ediyor.

Finansman sektörü yoğun bir gündeme sahip

BDDK'nın getirdiği kredi kartı taksit sınırlaması, pazardaki ekonomik koşullar nedeniyle banka ihtiyaç kredileri faiz oranlarındaki ve komisyon gelirlerindeki değişimler finansman çözümlerine doğru bir yönelim yaratıyor. Diğer yandan, şirketler de sahip oldukları müşteri portföyüne çeşitlendirilmiş katma değerli ürünlerini daha kolay sunabilmeleri adına, alternatif finansman yöntemleri arayışına giriyorlar. Tüm bu gelişmeler finansman şirketleri pazarını hareketlendiriyor. Otomotiv ve konut sektörlerinde yaygın olarak kullanılan finansman çözümleri yakın zamanda telekomünikasyon ve elektronik cihaz/ eşya satışlarında da yer alacağı benziyor. Ödeme kuruluşlarından farklı olarak, finansman şirketi kurma iki aşamalı bir süreçten oluşuyor. İlk aşamada "6361 Sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu" ve "Finansal Kiralama, Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik"e uygun bir şekilde, finansman şirketi kuruluş izni için şirket ve yöneticileri adına gerekli şartların sağlanması ve bu şartların sağlandığını gösterir belgelerin hazırlanarak BDDK'ya başvurulması gerekiyor. İkinci aşamada ise, kuruluş izni verildikten sonra iş süreçlerinin, bilgi teknolojileri altyapısının ve organizasyon yapısının mevzuata uyumlu hale getirilerek, faaliyet izni için BDDK'ya başvuru yapılması gerekiyor.

Listenin en üst sıralarında, sektörün yeni yıldızları ödeme ve e-para kuruluşları yer alıyor. Dünyadaki gelişmelere paralel olarak, yeni nesil ödeme araçları ve yöntemleri ülkemizde de gün geçtikçe yaygınlaşıyor. E-ticaretin de gelişmesine paralel olarak her an her yerde ödeme olanağı sağlayan bu çözümler tüketici davranışlarını da büyük ölçüde değiştiriyor.

Finans dünyasının amiral gemisi bankalar ne durumda?

Son olarak, finansal hizmetler sektörünün amiral gemisi konumunda olan bankalardan bahsedilebilir. Sektördeki momentuma paralel olarak, son dönemde banka satış, devir ve kuruluş işlemlerinde de bir artış görmek mümkün. Özellikle yabancı menşeli bankaların Türkiye'deki bankaları satın alma veya Türkiye'de yerleşik bir banka kurmak için kuruluş ve faaliyet iznine başvurma girişiminde bulunduğu gözlemlenebilir. Önemli küresel markaların Türkiye'deki sektörde yer almak istemesinin ardında, dayanıklı bir bankacılık piyasasının bulunması, aktif büyüklüğü hızla katlanan ve diğer yandan da yurtdışına açılan bir sektör olması, bankaların finansal teknolojilere ayak uydurma hızı ve İstanbul'un finans merkezi olma yolundaki öncelikli stratejisi yatıyor denilebilir.

Peki, banka kuruluş süreci nasıl işler?

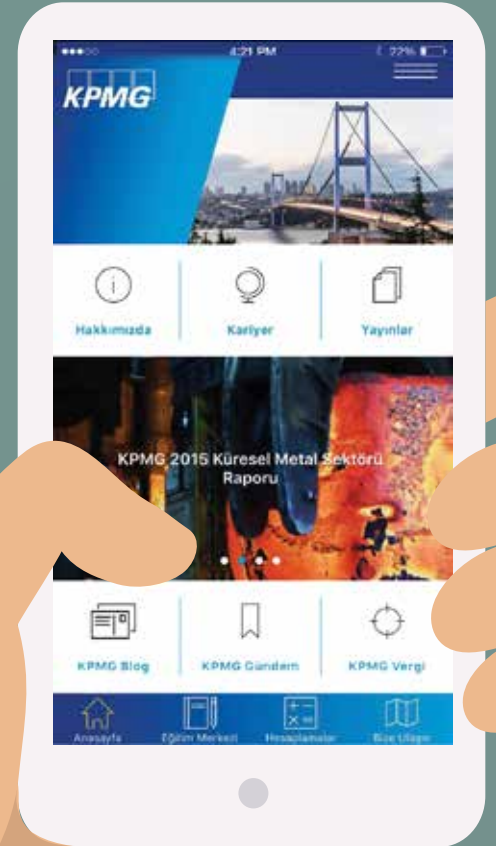
Finansman şirketlerindeki benzer bir şekilde, bankacılık lisansı almanın yolu, sırasıyla kuruluş ve faaliyet izni alma sürecinden oluşuyor. 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu'ndaki şartları sağlayacak şekilde şirket ve yöneticilere ait belgelerin hazırlanması ve BDDK'ya başvuru yapılması gerekiyor. Kuruluş izni alındıktan sonra ise iş süreçlerinin, BT altyapılarının ve organizasyon yapısının, öncelikli olarak "5411 Sayılı Bankacılık Kanunu", "Bankalarda Bilgi Sistemleri Yönetiminde Esas Alınacak İlkelerle İlişkin Tebliğ" ve "Bankalarda İç Sistemler ve İçsel Sermaye Yeterliliği Değerlendirme Süreci Hakkında Yönetmelik" düzenlemelerine uyumlu hale getirilmesi ve faaliyet izni başvurusunun gerçekleştirilmesi gerekiyor.

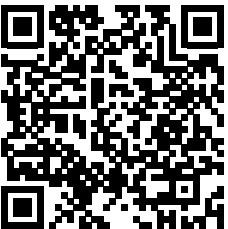

Tek dokunuşla;

- 📍 Denetim, Vergi, Danışmanlık Gündemi
- 📍 KPMG Gündem Dergisi
- 📍 KPMG Blog Yayınları
- 📍 Eğitim Takvimi
- 📍 İş İlanları

Cebinizde!

KPMG
Gündem'in
diğer sayılarını
okudunuz mu?

Bu dökümanda yer alan bilgiler genel içeriklidir ve herhangi bir gerçek veya tüzel kişinin özel durumuna hitap etmemektedir. Sürekli güncel ve doğru bilgi sunumuna özen gösterilmesine karşın bu bilgiler her zaman her durumda doğru olmayabilir. Hiç kimse özel durumuna uygun bir uzman görüşü almaksızın , bu dökümanda yer alan bilgilere dayanarak hareket etmemelidir. KPMG International Cooperative bir İsviçre kuruluşudur. KPMG bağımsız şirketler ağıının üye firmaları KPMG International Cooperative'e bağlıdır. KPMG International Cooperative müşterilerine herhangi bir hizmet sunmamaktadır. Hiç bir üye firmanın KPMG International Cooperative'e veya bir başka üye firmayı üçüncü şahıslar ile karşı karşıya getirecek zorlayıcı yada bağlayıcı hiçbir yetkisi yoktur.

© 2016 Akis Bağımsız Denetim ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik A.Ş., KPMG International Cooperative'in üyesi bir Türk şirkettir. KPMG adı ve KPMG logosu KPMG International Cooperative'in tescilli ticari markalarıdır. Türkiye'de basılmıştır.